

מסורת הש"ס

(א) ב"ב ז', טז (לעיל עג: [לקמן קט:]), א [תוספתא דמכות פ"ד, ו] (ד' נדרים לה: מ"ז כד, נגעים פ"ד [מ"ז], ט) [סוּמָא דמילתא שקב כותב לה וכו' ליתא במשנה לך שפיר גרסינן דתניא והיא תוס' בכמות פ"ד ע"ש], א) [ועי' תוס' יבמות ק"ז, ד"ה בית הלל ותוס' כמות גג, ד"ה שאין], א) תוספתא דמכות פ"ד, א) [תוספתא דמכות פ"ד, ט] [לקמן קיד: ושם ה"ג משכנו ומת שומטו כי וכו' ה"ג הערו' ערך שמת א' וע"ש ב"ש"י], י) סי' הוא רב אחא גאון ויש גורסין כרב אחא, רש"י, ט) [ועי' מהר"ם ורש"ל ורש"א],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ה"ג לה בת"כ, י"ב בפרשה תלוּע במגילת מלורע ט"ף פ"ד: (ב) בא"ד אחריון דאית כ"ל ואת א' ממחק: (א) תוס' ד"ה ה"ג בתוספתא דמכות פ"ד ח"ס:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה אד"י, אצל כו', י"ב ודמ"ה חולק:

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קד.

משנחה לה בין בחירות ובין בקבלנות. בזמן יש לומר לקצור יקצור לעקור יעקור דכל מה שיש לו לטוען בקבלנות יש לו לטעון בחכירות. וגבי יבש המעיין אם אמר חכור לי שדה [בית] שלחין זו כי היכי דבחכירות כי יבש המעיין מנכה לו הכי נמי בקבלנות אם קבלה בשליש ולמחצה הכל לפי מה שנספד: **מכאן ואילן כו'**. כל אחת אפרשנה במקומה: **שמה בעלמא**. כך היא נקראת אצל לא בשביל המעיין העליתי בחכירותך: **לפך**. חצי כור לפי חשבון סאתים בחצר המשכן. חמשים על חמשים היו בית סאה: **אע"פ שאין זו גפנים גרסינן**. וגבי פדסם **אע"פ שאין זו רמונים גרסינן: אמר לו מחכיר לחוכר**. שדה בית השלחין אני מחכיר לך יכול לומר שמה בעלמא אמרי: **מתני' הוצירה**. שלא חרשה ולא זרעה: **שמין אוסא**. כגון בקבלנות שקבל למחצה ולשליש ולרביע אצל בחכירות לא שייכא הא דמאי שמין איכא חכירתו יתן לו: **אם אוכיר**. אעשנה צורה: **ולא אעבדו**. ולא אעשה זה פעולה הראויה לה: **גמ' דורש לשון הדיוט**. שהרגילו הדיוטות לכתוב שלא כתקנת חכמים היה דורש הלשון לפסוק הדין אחריו: **אדם מציא קרבן עשיר על אשמו**. שהוא חייב בקרבן לידתה וזרעתה ואם הוא עשיר אין יכול לומר היא אין לה כלום ומיפטור בקרבן עני: **כל הקרבנות שהיא חייבת**. שלא צנדר ונדבה כגון קרבן זיבמה ואשם וחטאת שעליה: **ה"ג לה (א) בת"כ א"ר יהודה לפיכך אם פטרה אינו חייב בהן שכן היא כוונתם לו אחריון (ט) דאיתא לי עלך מן קדמת דנא**. והכי פירושה לפיכך אם גירשה ונתן לה כתובתה ועדיין קרבנותיה עליה אינו חייב בהן שכן כותבת לו בתוך השובר שכותבת לו על קבלת כתובתה התקבלתי כתובתי ואחריון דאית לי עלך מן קדמת דנא וכל אחריות שהיה לי עליך מלפני היום הזה. ולשון הספדים איני יודע לפרשו כראוי: **כוונתם אמר**. שכותבין להן ביום אירוסין: **לנשאתנסי לחופה**. וקדושיהן ע"מ כן ולא חלו קדושין בה עד שתיכנס לחופה והכי חטפה קודם לכן: **לא ימשכנו**. ע"י שליח בית דין במשכון שהוא יתר על חובו: **שך הוא כוונת לו תשלומא דאית לך עלי כל קבל דינאי**. אם משיב לו את העבט לזמן מרובה שמין את המשכון וכותב לו זה בשטר יהיו לך כל תשלומין עלי ליפרע ממני דמי משכון זה ואם משכנו יותר על חובו נמאל גוצה שלא כדין: **טעמא דכתב ליה הכי**. כלומר למה ליה למיכתב ליה והאמר ר' יוחנן משכנו והשיב לו את העבט ומת הלוה שומטו המלוה מעל בניו ולא הוו כשאר מטלטלי דיתמי

דלא משתעבדי לבעל חוב דכיון דמשכניה קנייה כי ידידה לגובינינא: ‏

אז כיורח הוי אזי כלוקח הוי ואין המלוה מוציא מיד הבעל אז כיורח הוי ומוציא אלא בנכסים שהנמסר לו אצל מנכפי הבעל פשיטא דלא גבי וזה"ל לוותה כשהיא תחתיו לזורך מה שאינו משועבד לה דלא משלם ובלא שום ראייה דבר פשוט הוא דאל"כ אם יקניטה תלוה ותשלך לאיצוד ותחייבנו ק' מנה בכל יום אצל צנוירות אין לחוש שתדור ותפסדו ובנדרים ובנדבות נמי אם היה חייב לשלם היתה מפקדת לו כמה וכמה דאפילו יוכל להפיר דחשיב כדברים שזינו לציניה משום הפסד ממונו יש לחוש שמה תדור ותפרע קודם שישמע ואפילו ישמע וימנין דמיטער דלאמר צנדרים צפ' נערה (דף עג.) ודלא י' כרז אחא שהורה שהבעל חייב לפרוע חובת אשתו שלוותה קודם שנשאה מכה דר' יהודה דהכא: **ל"א ימשכנו יותר מחובו**. י' דאף על גז דאין משלם לו הגירעון אלא בכתב מכל מקום לא ימשכנו יותר מחובו: **טעמא דכתב ליה הכי** והא **אמר רבי יוחנן כו'**. ותימה והא כיון דדריש לשון הדיוט אפילו לא כתב נמי כדפרישית לעיל ומאי פריך לרבי יוחנן וי"ל דאם איתא דרבי יוחנן דאמר שומטו מעל גבי צניו דמכה לשון הדיוט קאמר היה לו לפרש:

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קד.

דאפשר לאתויי ברוולא. וא"מ אפילו לא אפשר נמי אמאי מנכין לו דכיון דלא יבש נהרא רבה מו לא הוי מכת מדינה וי"ל דנקט האי טעמא לאשמועינן דאפילו יבשו נמי שאר יאורי שדות אחרים דהשאה הוי מכת מדינה אפילו הכי אינו מנכה לו כיון דאפשר לאתויי צדוולא מנהרא רבה דדוקא באלה חגב או נשדפה שאין יכול לתקן הקלקול ע"י שום טורח מנכה לו אי נמי יש לומר דודאי בחכירות לא היה צריך לטעם זה אפילו בלא אפשר לאתויי אחי שפיר אצל משום קבלנות אינטריך שלא יוכל לומר לא אתעסק בה ואפ"ה לא אשלם צמיטצא לפי שאינו מחוייב להציא מנהרות אחרים הרחוקים ביותר ועל כן הולרך לומר דלא יבש נהרא רבה ומאי לאתויי צדוולא ולכן מחוייב לעשות בקבלנותו: **הני תרי מתני' קמייאת איתגהו בין בחברנותא כו'**. ואע"ג דכשם שחולקין בתצואה ליתא בחכירות מ"מ עיקר מילתא דהיינו רישא מייירי בין בחכירות בין בקבלנות: **אידי ואידי דאמר ל"ה מחכיר לחובר**. לכאורה משמע דא"ל חוכר למחכיר הוי קפידא בלאו האי טעמא מדלא קאמר אידי ואידי בין אמר ליה חוכר למחכיר בין אמר ליה מחכיר לחוכר [א] אצל אי אפשר לומר כן דהא מתני' דא"ל חוכר למחכיר איירי דקתני א"ל חכור לי שדה בית השלחין ואפ"ה משום האי טעמא דוקא הוי קפידא ולא דוקא נקט מחכיר לחוכר דה"ה חוכר למחכיר אלא משום דשמואל לא משכח קפידא במחכיר לחוכר קאמר רבינא דבמחכיר לחוכר נמי הוה קפידא ככה"ג דאיירי מתני':

היה דורש ל"שון הדיוט. לשונות שלא תיקון חכמים לכתוב אלא הדיוטות הורגלו לכותבן היה דורש ואפילו לא כתב כאילו נכתב דאי דוקא כשכתב מה היה דורש פשיטא שיש לו לקיים כמו שהתנה דהא לאו אסמכתא היא: **הכי גרסינן בתוספתא דמכות א)** אדם מציא קרבן עשיר על אשמו וכן כל קרבנות שהיא חייבת שך כתב לה אחריות דאית לך על מן קדמת דנא פ"י כל קרבנות שהיתה חייבת קודם שנשאת לו יציא בעצורה שכתב לה אחריות דאית לך שאתה חייבת יהא עלי מן קדמת דנא אפילו חובות שקדמו לנישואין ודוקא בקרבנות שהן חובה לכפרתה כגון לידה וזיבה וזרעה או להכשירה לאכול בתרומה או לשמות ציין אם היא נזירה והכי איתא צירושלמי בכמותות צפרק נערה דקתני התם אפילו אכלה חלב או חיללה שבת משמע דוקא בהני שצריכה להציא אצל קרבנות שנדרה ונדבה קודם

אדם מציא קרבן עשיר על אשמו וכן כל קרבנות שהיא חייבת שך כתב לה אחריות דאית לך על מן קדמת דנא פ"י כל קרבנות שהיתה חייבת קודם שנשאת לו יציא בעצורה שכתב לה אחריות דאית לך שאתה חייבת יהא עלי מן קדמת דנא אפילו חובות שקדמו לנישואין ודוקא בקרבנות שהן חובה לכפרתה כגון לידה וזיבה וזרעה או להכשירה לאכול בתרומה או לשמות ציין אם היא נזירה והכי איתא צירושלמי בכמותות צפרק נערה דקתני התם אפילו אכלה חלב או חיללה שבת משמע דוקא בהני שצריכה להציא אצל קרבנות שנדרה ונדבה קודם

נישואין או לוותה ואכלה לא ישלם ועד כאן לא מייבעיא לן ב"פ"פ יש נוחלין (ב"ב דף קל"ט.) צלוותה ואכלה ועמדה ונשאת אז כלוקח הוי אהני יש נוחלין (ב"ב דף קל"ט.) צלוותה ואכלה ואכלה ונשאת אז כלוקח הוי גבי וזה"ל לוותה כשהיא תחתיו לזורך מה שאינו משועבד לה דלא משלם ובלא שום ראייה דבר פשוט הוא דאל"כ אם יקניטה תלוה ותשלך לאיצוד ותחייבנו ק' מנה בכל יום אצל צנוירות אין לחוש שתדור ותפסדו ובנדרים ובנדבות נמי אם היה חייב לשלם היתה מפקדת לו כמה וכמה דאפילו יוכל להפיר דחשיב כדברים שזינו לציניה משום הפסד ממונו יש לחוש שמה תדור ותפרע קודם שישמע ואפילו ישמע וימנין דמיטער דלאמר צנדרים צפ' נערה (דף עג.) ודלא י' כרז אחא שהורה שהבעל חייב לפרוע חובת אשתו שלוותה קודם שנשאה מכה דר' יהודה דהכא: **ל"א ימשכנו יותר מחובו**. י' דאף על גז דאין משלם לו הגירעון אלא בכתב מכל מקום לא ימשכנו יותר מחובו: **טעמא דכתב ליה הכי** והא **אמר רבי יוחנן כו'**. ותימה והא כיון דדריש לשון הדיוט אפילו לא כתב נמי כדפרישית לעיל ומאי פריך לרבי יוחנן וי"ל דאם איתא דרבי יוחנן דאמר שומטו מעל גבי צניו דמכה לשון הדיוט קאמר היה לו לפרש:

אהני

עין מושפמ נר מצוה

ב א עיין בטור ש"ע ח"מ סי' שכת סעיף א בהג"ה:
י ב מיי' פכ"ח מהל' מביה הלכה ד סמג עשין פכ טו"ש"ע ח"מ סי' ר"ח סעיף ז:
יא ג ד מיי' שם טו"ש"ע שם סעיף יח:
יב ה ו מיי' פ"ח מהל' שבירות הלכה ד סמג עשין פט טו"ש"ע ח"מ סי' שכת סעיף ב בהג"ה:
יג ז מיי' שם הלכה יג סמג שם טו"ש"ע ח"מ סי' שכת סעיף ב:
יד ח טו"ש"ע ח"מ סי' מז סעיף טו:
טו ט מיי' פ"ח מהל' שגגות הלכה ו סמג עשין רטו:
טז י מיי' פ"ג מהלכות מלוה ולוה הלכה ו סמג לאין קפח טו"ש"ע ח"מ סי' אז סעיף יט:

מוסף רש"י

בית כור. לפי חשטון סאתים מחצר המשכן (ב"ב א"א). אדם מבייא קרבין עשיר על אשמו. שם היתה עניה ונמחייבה קרבן עני ולא הספיקה להציא קרבן עני עד שניסת לו הרי זה מציא קרבן עשיר על אשמו וכן בכל קרבנות שהיא חייבת קודם לכן ואפילו קרבן קטע שאינו בעולה ויורד (ויור דכ.). ולא אמרינן דאע"פ שנשאת לעשיר עניה היא דמה שקנתה אשהקנה בעלה אלא כל הקורבנות שחייבת מציא עליה (ונדרים לה) משכנו והשיב לו המשכון ומת. לזה לאחר שהשיב לו את העבט, שומטו. מלוה, מעל גבי בניו. ואין נעשה אלא כשאר מטלטלים שלהן דלא משתעבדי לבעל חוב. דכיון דמשכניה קנייה

(לקמן קיד:).